Spelenderwijs Ludens
is een onderdeel van
Ludens Kinderopvang

Vestigingsbijlage

Peutercentrum ‘t Leeuwtje

Inhoud

1. Informatie over peutercentrum ‘t Leeuwtje
   1.1 Het gebouw
   1.2 Veiligheid
   1.3 Groepsomvang, leeftijdsopbouw en medewerkers
2. Pedagogisch werk -en dagindeling
   2.1 Methode
   2.2 Volgen van de ontwikkeling
   2.3 Kennismaking en wennen
   2.4 Welkom en spelinloop
   2.5 Activiteiten en materialen
   2.6 Partnerschap met ouders
   2.7 Vreedzaam werken: erkennen van verschillen
3. Dagindeling
4. Gezond beleid en vieren van feesten
5. Contacten met ouders
6. Zorg om kinderen
7. Overdracht naar de basisschool
8. Hoe worden medewerkers ondersteund bij hun werk
9. Huisregels of andere zaken

1. Informatie over peutercentrum 't Leeuwtje

1.1 Het gebouw en de groepsruimte

Het peutercentrum is gevestigd in de wijk Staatslieden / Votulast van Utrecht.
We zijn gehuisvest in buurtcentrum De Leeuw. De ruimte is ingericht en ingesteld op peuters en voldoet aan de normen betreffende veiligheid en hygiëne. Maar nog belangrijker; de inrichting voldoet aan de eisen die de vve-methode Kaleidoscoop aan een speelzaalruimte stelt. De speelzaal heeft een vaste indeling. Er is een “lees- en uitrusthoek” met bank en kussens, een klim- en speelhuis, een poppenhoek - keukentje, een verkleedhoek met grote spiegel, een bouwhoek en een atelier
De kinderen kunnen zelf het spelmateriaal uit de (open) kasten pakken.
Vanuit Kaleidoscoop en vanwege de sfeer vinden we het belangrijk dat de kunstwerkjes van de kinderen gezien worden. Om er voor te zorgen dat de andere groepen er geen last van hebben en wij de werkjes ‘s ochtends weer heel terug vinden, hebben we een ophangsysteem in het atelier.
Bovendien hebben we een thematafeltje dat alleen door de speelzaal wordt gebruikt.
In het midden van de speelzaal staan de lage tafels met kleine stoeltjes.
De bouwhoek staat op een podium. Dit podium wordt afgescheiden van de rest van de speelzaal door 3 klaptafels. Aan de hoge zijde van de tafels staan 2 bankjes met een (weg) klapbare zitting. Deze zijn laag tijdens het vrij spelen en worden als hoogzitter gebruikt tijdens activiteiten.
De peutertoiletruimte sluit aan op de speelzaalruimte. Hierdoor kunnen de kinderen zelfstandig naar de wc gaan. Ook hebben we vanuit de speelzaal direct toegang tot een keuken, een opbergruimte en een eigen hal waar de jasjes hangen en de luiers liggen.

Speelplaats achterzijde

De hoofdingang van ’t Leeuwtje is de algemene ingang van buurtcentrum De Leeuw.
Via de centrale hal komen ouders en kinderen in het halletje van de speelzaal met de kapstokken.
Via de speelzaal is er een deur naar de achterzijde van het gebouw. Tijdens de dagdelen die de speelzaal open is maken wij gebruik van deze buitenruimte. De buitenruimte biedt volop mogelijkheden tot vrij spel. Kinderen kunnen fietsen, rennen, stoepkrijten, schommelen, en wippen.
Verder staat er een groot klim-glij- en speelhuis, een schommel en een wip.
Ook is er een grote zandbak. Deze wordt na het spelen afgedekt met een deksel en wordt jaarlijks voorzien van schoon zand.

Tuintje voorzijde

Via de speelzaalruimte kunnen we, met een deur aan de voorkant, naar buiten het tuintje in. Deze tuin is door een hek afgesloten van de openbare weg en omgeven door een heg. Het tuin is betegeld, er staat een boom en houten plantenbakken. Verder is de tuin ingericht om te ontdekken. Met een ruiktuintje, een bloementuin, een zaaituin,…en moestuinbakken.

Binnen is de groepsruimte verdeeld in hoeken, namelijk:
-De speeltafel
-Het huis
-De bouwhoek
-Het atelier
-De glijbaan
-De leeshoek
-De verkleedhoek
De inrichting van de hoeken wisselt. We passen de materialen en de inrichting van de hoeken aan naar aanleiding van het thema waar we mee bezig zijn.

1.2 Veiligheid

In de binnenruimte van de speelzaal is een aantal aanpassingen gedaan, zodat het veilig is voor kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar. Zo hebben we draaiknop-deurklinken, afgeschermde deurscharnieren en radiatoren. De buitenruimte is afgeschermd met hekken. Hij is bereikbaar via een deur in de binnenruimte en het hek naar de straat.
Onder de glijbaan, wip en schommels liggen rubberen tegels. Alle maatregelen voor de veiligheid en gezondheid zijn beschreven in ons werkplan Veiligheid en Gezondheid.

1.3 Groepsomvang, en leeftijdsopbouw en medewerkers

Peutercentrum ’t Leeuwtje is maandag, dinsdag, woensdag, en vrijdag geopend tussen 8.30 en 13.50 uur. Wij volgen zoveel mogelijk de basisschoolvakanties die de basisscholen in de wijk aanhouden.

Deze worden jaarlijks door de gemeente vastgesteld. Verder zij wij op alle officiële vrije dagen gesloten.
Ons peutercentrum is bestemd voor kinderen van twee en een half tot vier jaar. Per dagdeel worden maximaal 16 kinderen geplaatst. De kinderen met een indicatie komen drie keer per week, de andere kinderen een of twee keer per week.
Kinderen met een indicatie voor Voorschoolse Educatie komen daarmee 16 uur per week, 40 weken per jaar (schoolvakanties zijn vrij) en in de 1,5 jaar tussen de leeftijd van 2,5 en 4 jaar in totaal 960 uur op de Voorschoolse Educatie.

De speelzaal wordt geleid door vaste pedagogisch medewerkers. Op elke dag zijn er twee vaste medewerkers aanwezig.
Mocht een pedagogisch medewerker afwezig zijn in verband met ziekte, scholing of vrije dagen dan wordt een gediplomeerd leidster opgeroepen. We streven ernaar om vaste invalleidsters te hebben die bekend zijn met de gang van zaken op 't Leeuwtje. Hierdoor proberen we de continuïteit en kwaliteit te handhaven.
Tijdens de openingstijden van de groep zijn twee gediplomeerde pedagogisch medewerkers aanwezig. Bij ziekte of afwezigheid van de vaste medewerkers zetten we zoveel mogelijk vaste invallers in. Daarnaast zijn er op de groepen soms ook stagiaires en vrijwilligers werkzaam die onder begeleiding van de vaste medewerkers activiteiten doen.
De vaste pedagogisch medewerkers op de groep worden ondersteund in hun werkzaamheden door een pedagogisch coach en een zorgconsulent. De pedagogisch coach ondersteunt de pedagogisch medewerkers in de uitvoering van het educatieve programma op de groep. De zorgconsulent ondersteunt de pedagogisch medewerkers in de aanpak van de kinderen op de groep. De teamleider stuurt het team van pedagogisch medewerkers, pedagogisch coach en zorgconsulent aan
Ouders kunnen een keer meedraaien in een groep om inzicht te krijgen in wat wij doen op de peutergroep.

2. Pedagogisch werken

2.1 Methode
Bij het peutercentrum werken we met de VVE-methode Kaleidoscoop. Door te werken met een VVE methode wordt er gericht gewerkt aan het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Dit wordt gedaan aan de hand van thema's die dichtbij de leefwereld van het kind staan. Bij het werken met een VVE methode wordt aangesloten bij de individuele ontwikkeling van de kinderen.

2.2 Volgen van de ontwikkeling
De pedagogisch medewerkers volgen de individuele ontwikkeling van de kinderen in hun groep. Elke peuter krijgt een pedagogisch medewerker toegewezen, die de ontwikkeling van de peuter volgt en registreert in het observatie-instrument KIJK!. De pedagogisch medewerker doet het kennismakingsgesprek met ouders en kind. Alle kinderen op onze groepen worden in hun ontwikkeling gevolgd. Dit gebeurt door dagelijkse waarnemingen, gerichte observaties en periodieke registraties in het Kindvolgsysteem KIJK!. Alle kinderen worden regelmatig met de directe collega besproken. Daarnaast is er een aantal keer per jaar een groepsbespreking met de pedagogisch coach en de zorgconsulent.
Met de ouders spreekt de pedagogisch medewerker regelmatig over de ontwikkeling van hun kind. In dit gesprek komt aan de orde wat de ouders zelf ervaren over de ontwikkeling, welke stimulans het kind nodig heeft en wat ouders ter aanvulling thuis kunnen doen. Indien nodig vinden de gesprekken vaker plaats.

2.3 Kennismaking en wennen
Als kinderen bij het peutercentrum komen is dit vaak hun eerste kennismaking met een groep leeftijdsgenoten. Om het kind goed voor te bereiden op de nieuwe situatie, vindt er vlak voordat het kind op de peutergroep start een kennismakingsgesprek met de pedagogisch medewerker plaats op het peutercentrum
Tussen ouders en pedagogisch medewerker wordt belangrijke informatie uitgewisseld en worden afspraken gemaakt over het wennen en het afscheid nemen. Ouders kunnen aangeven hoe zij denken dat het wennen zal verlopen en wat zij denken dat het beste voor het kind zal zijn. Zij kennen hun kind en weten het best hoe hij kan gaan reageren op het afscheid nemen. Sommige peuters

hebben last van verlatingsangst; ze denken dat hun ouders niet meer terug zullen komen. Het is daarom van groot belang om zorgvuldig om te gaan met het wennen.
Ouders kunnen uiteraard ook moeite hebben met het achterlaten van hun kind, vooral als de peuter verdrietig is. We geven aan dat de ouders altijd mogen bellen om gerust gesteld te worden en dat wij hen zullen bellen als het kind niet te troosten is en overstuur raakt.
Iedere ouder mag in ieder geval de eerste dag dat hun peuter naar het peutercentrum komt de hele ochtend blijven.

- Bij het vertrek vinden we het belangrijk dat de ouder zelf duidelijk kenbaar maakt dat hij/ zij weg gaat. Het kind weet dan waar het aan toe is en hoeft niet bang te zijn dat zijn ouders onopgemerkt vertrokken zijn.
- De ouder geeft zelf aan wanneer hij/ zij weg wil gaan. Mocht het kind moeite hebben dan geeft hij/ zij het kind over aan de leidster om samen uit te zwaaien. Het kind zal hierdoor voelen dat zijn mama of papa de leidster vertrouwd.
- Het is de bedoeling dat de ouder de eerste ochtend bereikbaar is zodat wij kunnen bellen als we het kind niet kunnen troosten.
- We vragen de ouder om de eerste ochtend als eerste ouder te komen halen. We hebben namelijk gemerkt dat kinderen geregeld ongerust worden als ze andere ouders zien verschijnen en hun eigen ouders nog niet.Tien minuten wachten kan dan opeens te lang gaan duren.

Het belangrijkste is dat de ouder vertrouwen heeft en zich goed voelt bij de manier waarop het wennen verloopt. Dat gevoel zal de ouder ook overbrengen op het kind.
Wanneer het kind en zijn ouders voor het eerst naar 't Leeuwtje komen, weten ze al wat ze kunnen verwachten. In alle rust kunnen ze kennis maken met de andere kinderen, ouders, de lpedagogisch medewerkers en het speelzaalgebeuren.Tijdens de eerste dagen staan we dicht bij het nieuwe kind om hem te steunen en wegwijs te maken in de nieuwe situatie. Hierdoor leren we het kind ook sneller kennen en kunnen we beter inspringen op zijn behoeftes.
Mocht een kind moeite hebben met afscheid nemen en/ of het wennen dan proberen we op allerlei manieren het kind toch op zijn gemak te stellen door:

- Het kind te erkennen in zijn gevoelens en te zeggen "je vindt het niet zo leuk dat mama weg is, hé?'. Hierna is het soms mogelijk om het kind te vertellen dat mama echt wel weer terug komt. Een fase daarna kan zijn dat we het kind gaan vertellen welke leuke dingen we allemaal gaan doen.
- Extra aandacht te geven en afleiding te bieden dat interesse lijkt te wekken.
- Rustig op de bank te gaan zitten en een boekje te lezen.
- De peuter te betrekken bij activiteiten van de andere kinderen. Soms raakt hij dan geïnteresseerd.

Sommige kinderen blijven erg gevoelig voor het afscheid nemen. Ook al zijn deze kinderen gewend en voelen ze zich vertrouwd dan nog kunnen er periodes komen waarin het weer moeizaamer verloopt. Het blijft belangrijk om daar serieus mee om te gaan en een goed overleg te hebben met de ouders.
Bij de meeste kinderen verloopt het wennen soepel en gaan ze na een korte of iets langere tijd met veel plezier naar 't Leeuwtje.

2.4 Welkom en spelinlopen

In de loop van het eerste halfuur van de ochtend druppelen de kinderen samen met hun ouders binnen. Ze leggen hun meegenomen fruit in de fruitscchaal en hun rugtas met lunchtrommel en eventueel de luier met naam wordt bij de eigen plek bij de kapstok gehangen. We begroeten de kinderen en hun ouders allemaal apart bij de binnenkomst. Meestal blijven de ouders even om hun kind op gang te helpen en/ of om met de pm-ers en andere ouders te praten.
We vinden het belangrijk dat ouders zelf kunnen bepalen hoe lang ze willen/ kunnen blijven. Wel verwachten we dat ouders voldoende tijd nemen om belangrijke informatie uit te wisselen en zoveel mogelijk rekening houden met de behoeften van het kind.
Het afscheid nemen proberen we zo goed mogelijk te begeleiden.

2.5 Activiteiten en materialen
Spel, spelmateriaal en speelgoed speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van de peuter. Het meest kenmerkende van spel is dat het vaak zomaar optreedt. Het is geen middel om een doel te bereiken en de prestatie komt niet op de eerste plaats; spelen is doel op zich. Een ander belangrijk kenmerk van spel is dat het vrijwillig gebeurt, het gaat spontaan en spelenderwijs leer je ervan. En het belangrijkste element is misschien wel dat je het voor je plezier doet. In het navolgende deel willen we een overzicht geven van de spelletjes, het speelgoed en de materialen die invloed hebben op de verschillende deelgebieden.

Materialen voor sociaal spel en vrij spel
Allereerst willen we materialen beschrijven die met name bedoeld zijn voor “vrij” spel en die de sociaal-emotionele ontwikkeling stimuleren.
Het betreft materialen waarmee de peuter het dagelijkse leven nabootst. De functie hiervan is dat het kind als het ware oefent om de dagelijkse realiteit onder de knie te krijgen. We kiezen er bewust voor om materiaal te gebruiken uit de echte wereld als dat mogelijk is. Oud verpakkingsmateriaal, een echte telefoon, metalen pannen, enzovoort.
In ons peutercentrum is een huishoek en een keukentje aanwezig vol met bijpassende attributen, zoals; poppen, knuffels, kleertjes, wagentje, kassa, potten en pannen.
Veel peuters vinden het prachtig om het “gewone” leven te imiteren. Hierbij hoort bijvoorbeeld ook het “moederen” of “vaderen”. Kinderen spelen het huiselijke leven na, imiteren volwassenen of het gezinsleven en leren op deze manier samen spelen. Ze verzorgen de knuffels en rijden met de wagens door de speelzaal, koken en doen boodschappen. Vaak zien we dat ze onderling de rollen verdelen waardoor weer spelenderwijs geoefend wordt welk gedrag bij een bepaalde rol hoort. Daarnaast wordt door dit spel de creativiteit en de fantasie verder ontwikkelt.
Materialen waarmee de kinderen allerlei situaties nabootsen, hun ervaringen en fantasie kwijt kunnen en het samen spelen bevorderd wordt zijn ook: auto’s, treinen, garage, dieren, boerderij, poppenkastpoppen e.d.
De verkleedhoek vol kleren, hoeden, tasjes, make-upspullen en dokterspullen is dagelijks in gebruik op de speelzaal en onmisbaar tijdens het nabootsen van het dagelijks leven.

Creatieve- en knutselmaterialen
Knutselmaterialen zijn met name zeer geschikt voor het verder ontwikkelen van de fijne motoriek. Daarnaast doen ze een beroep op de creativiteit van de kinderen.
In onze speelzaal hebben we volop materialen in het atelier als;
klei, verf, lijm, potloden, papier, karton, prikpennen en scharen.
Kinderen maken zomaar kunstwerkjes of aan de hand van een thema. Het verschilt per kind hoe lang en hoe zorgvuldig ze bezig kunnen zijn. Voor vrijwel alle kinderen geldt dat ze trots zijn op hun werkje en voldoening hebben bij zelf iets gemaakt te hebben. Het gaat er niet om hoe het resultaat is geworden en of het “af” is. We vinden het belangrijk om het kind te prijzen. Dit bevordert het gevoel van eigenwaarde. Soms merken we dat ouders andere verwachtingen hebben ten aanzien van de prestatie van hun kind. We proberen hen dan duidelijk te maken wat onze visie op creatief bezig zijn is; doen omdat het leuk is, zonder direct doel.
De kunstwerkjes worden in de speelzaal opgehangen in het atelier of worden direct mee naar huis genomen. Soms kiezen we tijdens een thema voor een bundeling van de knutselwerken.

Constructiematerialen, bouwmaterialen en puzzels
Het spelen en bouwen met nopper, magneten, lego, blokken, puzzels, domino en lotto stimuleert de cognitieve ontwikkeling en de fantasie. Bovendien stimuleert het de fijne motoriek.
Kinderen merken spelenderwijs dat bijvoorbeeld de blokken in grootte, vorm en kleur verschillen. Ze leren te onderscheiden en de voorwerpen te benoemen. Zo wordt de taalontwikkeling ook gestimuleerd.

Materialen die de taalontwikkeling stimuleren
In de speelzaal zijn de volgende materialen voor taalontwikkelingsstimulatie aanwezig: boekjes, labels, voorleesboeken, de liedjesmand en het leesleeuwkoffertje.
De taalontwikkeling wordt gestimuleerd door het voorlezen, maar ook doordat de kinderen zelf figuren of afbeeldingen aanwijzen in de boekjes en deze benoemen. Kinderen leren van elkaar doordat ze elkaar imiteren. Prentenboeken stimuleren de peuter creatief met taal om te gaan. Ze gaan nadenken over situaties die in de boeken voorkomen en maken hieruit dan weer hun eigen verhaal. Daarom hebben we het leesleeuwkoffertje, een koffertje met een leeuwtje dat een week bij een peuter komt

logeren. Naast de knuffel neemt de peuter ook een boekje, dat samen met de pedagogisch medewerker wordt gekozen, mee naar huis om te lezen. Verder zitten er in het koffertje informatie over voorlezen en een boekje waarin iets opgeschreven kan worden over het meegenomen prentenboek.
We vinden het ook belangrijk voortdurend bezig te zijn met het verwoorden van onze handelingen ('ik doe nu je jas dicht'). Daarnaast is het praten met de kinderen een stimulans bij de ontwikkeling van de taal.
Er worden veel liedjes gezongen en versjes gezegd. De tekst is eenvoudig en er horen vaak bewegingen bij. Kinderen kunnen zelf liedjes uitzoeken in de 'liedjesmand'. Hierin zitten voorwerpen die duidelijk verwijzen naar bepaalde bekende liedjes van de speelzaal.

Binnenspelen, buitenspelen en de ontwikkeling van de grove motoriek
In de speelzaal staat een klimhuis met een glijbaan waar de kinderen op, onder en omheen kunnen spelen. Wanneer we aan het eind van de ochtend niet naar buiten kunnen, maken we ruimte voor de gymkussens of groene kleedjes, we gaan dansen op muziek of we doen yoga. De stoei- en uitleefruimte blijft binnen wel beperkter dan buiten. Peuters zijn bewegelijk en moeten tussen door hun energie kwijt kunnen. Buiten kunnen ze fietsen, rennen, springen, schommelen, wippen, glijden van de glijbaan, met zand scheppen en voetballen.
Door deze bezigheden wordt de grove motoriek verder ontwikkeld.
We werken handelingsgericht. Dit houdt in dat we aansluiten op de behoeften van kinderen en daar ons handelen doelbewust op aanpassen. Er is een afwisseling tussen gestructureerd spel en activiteiten en vrij spel en zelf gekozen activiteiten. Pedagogisch medewerkers richten zich met een passend aanbod op het kind als individu en op de hele groep kinderen. Medewerkers helpen kinderen om steeds een stapje verder te groeien in hun ontwikkeling. Ze gaan hierbij uit van de behoefte van kinderen en het tempo van de ontwikkeling van de kinderen.
Wij maken themaplannen met activiteiten waardoor kinderen worden gestimuleerd in:

- ontdekken en onderzoeken
- fantasie- en rollenspel
- tellen en meten
- bewegen en dansen
- zingen en muziek
- creativiteit

In de ontdekhoek gaan de pedagogisch medewerkers met een klein groepje kinderen 'ontdekken'. Dat kan het leren van een spel zijn, het creëren van iets zijn of puur het ontdekken van nieuwe materialen. In de ontdekhoek wordt met gerichte doelen gewerkt en wordt veel taal aangeboden. Alle kinderen mogen een keer naar de ontdekhoek, zodat iedereen aan bod komt.

2.6 Partnerschap met ouders
Ouders zijn bijna altijd de belangrijkste opvoeders van hun kinderen en hebben daarmee vanzelfsprekend een grote invloed op de ontwikkeling van hun kind. Daarom zijn de pedagogisch medewerkers en ouders partners in de opvoeding van het kind. Wij ondersteunen ouders en versterken om zo de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie vorm te geven.

De oudercommissie
We vinden het belangrijk dat ouders meedenken over het beleid binnen de speelzaal. Ook hechten we er waarde aan om te horen hoe ouders "het leeuwtje" ervaren en hoe zij denken over onze activiteiten.
Via een oudercommissie trachten we de communicatie tussen ouders en speelzaal te bevorderen.De oudercommissie bestaat uit minimaal 3 leden, ze vertegenwoordigen alle ouders van 't Leeuwtje. Met regelmaat komt de oudercommissie met de pedagogisch medewerker bijeen om de gang van zaken op het peutercentrum te bespreken en het mede organiseren van activiteiten.
Via de oudercommissie of een ouderraadpleging wordt ouders advies gevraagd over het beleidsplan Veiligheid en Gezondheid.

Contacten tijdens halen en brengen
Het contact tussen speelzaal en thuis vinden we belangrijk. Tijdens halen en brengen kunnen zowel ouders als pedagogisch medewerkers belangrijke en leuke informatie over het kind uitwisselen zodat beide partijen goed op de hoogte zijn.
We stellen het op prijs om geïnformeerd te worden over prettige en minder prettige gebeurtenissen in het gezin. Hierdoor kunnen we beter inspelen op een eventuele verandering in het gedrag van het kind en hem daarbij steunen en helpen.

Extra maatregels ivm corona
In verband met de geldende coronamaatregels is de hoofdingang van buurthuis de Leeuw voor ouders gesloten. Er mogen op dit moment geen ouders tijdens groepstijd op de speelplaats of de groepsruimte komen. De spelinloop is daarom tijdelijk afgeschaft.
Kinderen worden naar het peutercentrum gebracht door 1 volwassene. Ouders kunnen hun peuter aan de rechterkant van het gebouw bij het hek van de speelplaats naar de peutergroep brengen. Ivm met hygiënemaatregels geven ouders hun kind een bakje met voorgesneden fruit en een lunchtrommel met een broodmaaltijd mee. Ouders dragen bij het hek hun kind over aan de pedagogisch medewerker en nemen kort en snel afscheid en niet onnodig lang met elkaar te blijven praten. De pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen naar de groepsruimte.

Het laatste gedeelte van de ochtend spelen de kinderen buiten op de speelplaats. De ouders kunnen hun peuter daar weer ophalen. De kist met de rugtasjes, lunchtrommels en fruitbakjes zullen bij het hek op de speelplaats klaar worden gezet om door ouders mee naar huis genomen te worden.

2.7 Vreedzaam werken: erkennen van verschillen
Wij werken met de Vreedzame methode. Alle medewerkers zijn hierin geschoold.
Kinderen leren in de groep hoe ze met elkaar om moeten gaan. De kinderen leren om samen te spelen, samen speelgoed en aandacht te delen en te wachten op elkaar. Kinderen leren in de groep ook hoe ze conflicten kunnen oplossen. Medewerkers begeleiden kinderen bij het opbouwen van relaties met andere kinderen. Ze leren kinderen bijvoorbeeld hoe ze iets aan een ander kind kunnen vragen. De kinderen leren op het peutercentrum om respect te hebben voor het materiaal op de groep en de wereld om hen heen. Pedagogisch medewerkers geven hierin het goede voorbeeld.
Op de groep zitten kinderen met verschillen in achtergronden en overtuigingen van ouders. Dit betekent ook dat kinderen te maken hebben met verschillen wanneer zij deel uitmaken van een groep. Dit biedt mogelijkheden om kinderen zo goed mogelijk voor te bereiden op deelname aan onze –democratische – samenleving door ze te leren om respectvol met elkaar om te gaan.
Bij 't Leeuwtje laten we peuters zoveel mogelijk zelf doen; ze rinkelen met het belletje als het tijd is voor de kussentjeskring, ze leggen de kaartjes neer waarmee alle peuters kunnen kiezen waar ze gaan spelen. Ze delen het fruit uit als ze zijn uitgekozen en zo doen de peuters elk dagdeel veel taken waarmee de verantwoordelijkheid van de groep over iedereen verdeeld wordt.

3. Dagindeling

08.30 - 09.00: brengmoment en ouderactiviteit
09.00 - 09.15: kring
09.15 - 10.15: speelleertijd* + opruimen (kleine groepsactiviteit en aansluiten bij het spel))
10.15 - 10.45: toilet / fruit eten en drinken
10.45 - 11.45: buiten spelen*/ beweegactiviteit
11.45 - 12.30: toilet / brood eten en drinken
12.30 - 13.00: rusten/ rustige activiteit/voorleesactiviteit
13.00 - 13.30: dans, muziek/ creativiteit/ beweegactiviteit/ buitenspelen
13.30 - 13.50: terugkijken en afscheid nemen en ophalen
*: deze activiteiten kunnen ook omgedraaid worden.

De binnenkomst
In de loop van het eerste halfuur van de ochtend druppelen de kinderen samen met hun ouders binnen. We begroeten de kinderen en hun ouders allemaal apart bij de binnenkomst. Meestal blijven de ouders even om hun kind op gang te helpen en/ of om met de pm-ers en andere ouders te praten.

We vinden het belangrijk dat ouders zelf kunnen bepalen hoe lang ze willen/ kunnen blijven. Wel verwachten we dat ouders voldoende tijd nemen om belangrijke informatie uit te wisselen en zoveel mogelijk rekening houden met de behoeften van het kind.
Het afscheid nemen proberen we zo goed mogelijk te begeleiden.

Begin kring- vooruitkijken
Nadat de laatste ouder is uitgezwaaid rinkelt één van de peuters met het belletje. Dat is het teken voor alle kinderen om een kussentje te pakken en in een kring bij de bank te gaan zitten.
We zingen een welkomstlied en hebben een kort namenspel. Bij afwezigheid van een kind vertellen we of het bijvoorbeeld ziek is of op vakantie. Het namenspelletje en de foto's bij de klok hebben een sociale functie. Zo leren kinderen de namen van hun groepsgenootjes, aandacht voor een ander te tonen en ze gaan ervaren ergens zelf bij te horen. Onze knuffel, 't Leeuwtje, doet altijd gezellig mee.
Tijdens de beginkring is er individuele aandacht voor kinderen, besteden we kort aandacht aan het huidige thema, kijken we regelmatig samen naar de dagritme kaarten en "kijken we vooruit" met behulp van foto's en/of voorwerpen. Een term van Kaleidoscoop waarbij kinderen zelf kiezen en een speelplan leren formuleren. Zij geven aan in welke hoek of met welk speelgoed zij willen spelen.

Kleine groepsactiviteit
In een groep van 3 of 4 kinderen biedt de pedagogisch medewerker een gerichte activiteit aan. Toegespitst op de individuele ontwikkeling van de peuters in het groepje. Vaak vanuit het huidige thema dagen we de kinderen uit om zelfstandig ontdekken en te leren met behulp van 'ontdekdozen' en speciaal uitgedachte activiteiten.

Vrij spel - speelwerken
Tot ongeveer 10:15 uur kunnen de kinderen vrij spelen. We vinden het belangrijk dat de kinderen zoveel mogelijk zelf kunnen kiezen waar ze mee willen spelen en dat ze het speelmateriaal dan ook zelf kunnen pakken en gebruiken op hun eigen manier.
In perioden hebben peuters een duidelijke voorkeur voor een bepaald soort spel of materiaal. Ze moeten dan de mogelijkheid hebben om te experimenteren en hun interesses uit te diepen. Hiernaast bieden we verschillende soorten materialen aan zodat de kinderen ook afwisseling in hun spel krijgen en zich kunnen ontwikkelen op allerlei gebieden. Het vrij spel vindt overal plaats in de speelzaal. Naast het spelen in het keukentje, rond het klimhuis, in de bouwhoek, kunnen de kinderen ook aan de tafels puzzelen, spelletjes doen, bouwen, enz. Iedere ochtend wordt veel zelf gelezen en voorgelezen op de bank.

Opruimen
Na het spelen wordt er gezamenlijk opgeruimd. Een van de kinderen fluit op een fluitje als signaal dat we gaan opruimen. De kinderen worden gestimuleerd om hierbij te helpen. Het speelgoed heeft vaste plaatsen die gelabeld zijn zodat het overzichtelijk is voor de kinderen. Door de kinderen actief bij het opruimen te betrekken wordt de zorg voor spullen aangeleerd.

Het plassen
Als we allemaal klaar zijn met opruimen gaan kinderen aan de lage tafels zitten. Daar kunnen ze rustig boekjes lezen of samen naar muziek luisteren. Om de beurt vragen we de kinderen om naar de wc te komen. Zoveel mogelijk zelf doen vinden we belangrijk; knoop losmaken, broek naar beneden en op de wc zitten, afvegen, doortrekken en handen wassen zijn vaste gewoonten en stimuleren de zelfstandigheid en hygiëne.
Sommige kinderen zijn zindelijk en regelen in de loop van de ochtend zelf wanneer ze naar de wc gaan. Kinderen die niet zindelijk zijn, zullen we stimuleren om op de wc te gaan. Willen of durven ze niet dan dwingen we ze niet en krijgen ze gewoon een schone luier. Meestal zien we dat de belangstelling vanzelf komt; de kinderen imiteren elkaar en leren van elkaar.
Geregeld vragen ouders om onze medewerking betreffende een zindelijkheidstraining. Als het kind eraan toe is zullen we daar ook op de speelzaal extra aandacht aan besteden. We zullen niet meewerken wanneer ons gevraagd wordt om het kind ieder uur op de wc te zetten of te laten zitten totdat het geplast heeft. We menen dat kinderen zelf eraan toe moeten zijn, er belangstelling voor moeten hebben en het leuk moeten vinden. Daarom zullen we de kinderen wel stimuleren, ze af en toe herinneren om naar de wc te gaan en ook een natte broek hoort erbij.

Liedjes zingen en terugkijken
De liedjes zingen we aan de lage tafels met de lage stoelen in het midden van de speelzaal. Hierdoor zijn kinderen heel mobiel en kunnen tijdens het zingen van bepaalde liedjes op hun stoel gaan staan of een rondje lopen of de liedjesmand halen enzovoort. We zitten aan een gezamenlijke grote tafel waarbij ieder kind goed kan zien wie er praat en wat er op tafel staat,…
We zingen veel liedjes en de kinderen worden gestimuleerd te vertellen waar zij hebben gespeeld (terug kijken). Het vertellen en het luisteren naar een ander is nog vaak moeilijk voor peuters. De duur van deze gesprekjes laten we daarom afhangen van de rust, belangstelling en sfeer in de groep. Tijdens het terug kijken gaan we ook in op hetgeen zich afspeelt bij de kinderen en er wordt aandacht besteed aan een thema waar we mee bezig zijn (zie de "thema's").
Tot slot zingen we "appel, peertje en banaan" en "lenemienemutte". Degene die de "baas" is mag fruit uitdelen. Naast fruit kunnen de kinderen kiezen wat zij willen drinken; thee of water. Dit deel van de ochtend is een duidelijk rustmoment. We vinden het daarom belangrijk dat het een rustig maar vooral een gezellig gebeuren is.
Verjaardagen worden in dit deel van de ochtend gevierd (zie "feestdagen").

De grote groepsactiviteit
Aansluitend op het eten en drinken bieden we meestal een (creatieve) groepsactiviteit aan. Deze activiteiten zijn bijvoorbeeld: knutselen, kleien, dansen en muziek maken. In de periode dat we aan een thema werken, ondernemen we activiteiten die bij het thema passen.
De kinderen worden niet gedwongen om mee te doen aan de activiteit, maar we zullen wel proberen iedereen erbij te betrekken. Soms vinden kinderen bepaalde activiteiten eng of vies (bijvoorbeeld met scheerschuim of vingerverf spelen). Door geregeld zo'n activiteit aan te bieden en niet te dwingen gaan ze op een gegeven moment ervaren dat het niet eng of vies is maar juist leuk. Voorop staat dat de kinderen plezier hebben in het doen, het uiteindelijke resultaat is niet van belang.

Vrij spel binnen of buiten
Peuters hebben behoefte aan veel bewegen. Dit is ook nodig om hun grove motoriek te ontwikkelen. Na het fruit eten en het laatste half uurtje van de ochtend proberen we om naar buiten te gaan waar ze lekker kunnen rennen, fietsen, schommelen enz. Bij mooi weer gaan we gelijk na het eten en drinken naar buiten en kunnen de kinderen fijn in de zandbank spelen.
Als het regent of erg koud is, blijven we binnen spelen. We bieden dan grof motorische – materiaal aan, zoals de speelkussens en de kruiptunnel. Of we gaan dansen op muziek.

Ophalen
Tussen 13.30 en 13.50 uur worden de kinderen weer opgehaald. Er is dan tijd voor een praatje met de ouders. We vinden het belangrijk om ouders goed op de hoogte te stellen van de leuke en minder leuke gebeurtenissen. De kinderen worden uitgezwaaid. Als kinderen door iemand anders dan de ouders (bijvoorbeeld oma of de oppas) opgehaald worden, willen we dat graag van tevoren weten. Zonder overleg met ouders geven wij de kinderen niet mee aan anderen.

4. Gezond beleid en vieren van feesten

De feestdagen
Naast de seizoenen vinden we het belangrijk om feestdagen te vieren. Met de bijbehorende rituelen die passen bij speciale dagen van het jaar. Hieronder zullen we in het kort omschrijven aan welke vieringen aandacht wordt geschonken:

a. <u>*Verjaardagen*</u>

We vieren de verjaardagen van de kinderen en de pedagogisch medewerkers. De jarige wordt in het zonnetje gezet en krijgt speciale aandacht. We hangen ons ***leeuwtje-feestbord*** met naam en foto in de jasjeshal bij het memobord en slingers in de speelzaal. Er wordt samen met de jarige een verjaardagsmuts gemaakt en tijdens de kring mag de jarige op een versierde stoel op tafel zitten. De gordijnen gaan dicht, kaarsjes aan en het licht uit. De jarige mag kiezen of hij/zij muziek wil maken met bijvoorbeeld de trommel, de xylofoon of het sambaballenhartje. Uiteraard horen hier ook verjaardagsliedjes en een cadeautje bij. De jarige wijst aan welk kind het cadeau mag geven. De jarige mag trakteren en als de traktatie op is de kaarsjes uitblazen.

Bij het trakteren is het van belang dat er maar één ding is om te eten. Peuters zijn klein en hebben niet veel nodig. Bij het trakteren zijn lolly's uit den boze.

b. *Afscheid*

Wanneer een kind weg gaat, wordt hij net als de jarige in het zonnetje gezet. De verjaardagsrituelen worden waar nodig aangepast.
We vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan het afscheid nemen. Tijdens de ochtend van de laatste dag maken kinderen, in het halletje met de kapstokken, een afscheidstasje voor het vertrekkende kind. We praten over 'afscheid nemen' in de kring. We zingen het 'afscheidsliedje'. De kinderen gaan hierdoor beter beseffen wat het betekent om weg te gaan en kunnen langzamerhand aan de situatie wennen. In de weken na het afscheidsfeest is het kind, dat afscheid genomen heeft, geregeld het onderwerp van gesprek. Ook sturen we na een paar weken een kaartje. Het kind dat weg is kan dan nog even terugdenken aan 't Leeuwtje.

c. *Geboorte*

Als er een broertje of zusje geboren wordt, laten we dat ook niet ongemerkt voorbij gaan. We praten erover en maken een kaart/ kadootje. Ook wordt er meestal op beschuit en muisjes getrakteerd door de grote zus of broer.

d. *Carnaval*

Met carnaval gaan we ons verkleden, schminken, dansen en met confetti spelen.

e. *Pasen*, het begin van de lente

Ook de sfeer van Pasen proberen we binnen de speelzaal te halen door o.a.de ruimte te versieren met paastakken. We organiseren een paasfeest met eieren schilderen en eieren zoeken. De tafel wordt gedekt voor een speciale paasbrunch. Hier horen ook paasliedjes, versjes en creatieve activiteiten bij.

f. *Moeder- en vaderdag*

Het is leuk om de mama's en papa's te verwennen en verrassen. De kinderen maken een cadeautje. We proberen een geheimzinnige sfeer te scheppen door het cadeautje in te pakken en te zeggen dat ze hem thuis eerst moeten verstoppen en pas mogen geven als het moeder- of vaderdag is. Vaak spreekt dat de kinderen erg aan, maar is de geheimzinnigheid van korte duur omdat peuters nog weinig besef van tijd hebben.
Wanneer de gezinssituatie anders is dan in het traditionele gezin wordt de moeder- en vaderdag aan de omstandigheden aangepast.

g. *Sinterklaas*

Sinterklaas is een kinderfeest. Twee weken voor 5 december bouwen we het feest geleidelijk op. We knutselen, zingen en spelen Sinterklaas en zijn Pieten na.
We merken dat deze tijd vaak erg spannend is voor de kinderen. Op allerlei manieren, via de televisie thuis, in de winkels en op straat worden ze geconfronteerd met Sinterklaas. Vaak hebben de kinderen gemengde gevoelens bij de Sint en zijn pieten, dit proberen we zo goed mogelijk te begeleiden. We kiezen daarom voor een relatief rustige viering.
Het Sinterklaas-feest begint zoals gewoonlijk met vrij spelen. In de loop van de ochtend gaan we verkleden, schminken en dansen. We spelen sinterklaasmuziek, zingen en smullen van pepernoten. Eind van de ochtend gaan we op zoek naar de zak met cadeautjes, die nog steeds niet gebracht is. Er is geen bezoek van Sint en/of Piet.

h. *Kerst*

Ook het kerstfeest wordt door ons gevierd. Na een weekje afkicken van het sinterklaasgebeuren halen we de kerstversiering te voorschijn. Er komt een kerstboom die de kinderen zelf mogen versieren. Kerstmuziek, liedjes, versjes en speciale kerstknutsels horen erbij.
Op de laatste twee ochtenden voor de kerstvakantie hebben we kerstfeest. De ouders worden uitgenodigd voor de koffie zodat zij ook kunnen genieten van onze kerstsfeer. Ook wordt er in de week voor de kerstvakantie een kerstknutsel gemaakt door de peuters en hun ouders.

i. *Einde van de Ramadan/ Suikerfeest*

Als de Ramadan niet in een schoolvakantie valt en dan besteden we hier ook aandacht aan binnen de speelzaal. Sommige kinderen hebben islamitische ouders en zijn er dus mee bezig. Een feestelijke ochtend met Marokkaanse en Turkse thee en koffie voor ouders en natuurlijk lekkere traktaties voor iedereen.

j. Zomerfeest

Vlak voor de zomervakantie, om het schooljaar gezellig af te sluiten, gaan we met alle kinderen, ouders en leidsters naar een speeltuin. We hopen dan op een mooie, zonnige dag maar een beetje regen bederft het niet. Het zomeruitstapje is een gezamenlijk uitstapje met kinderen, ouders en team. Meestal gaan we op de fiets naar een speeltuin waar iedereen zich een ochtend heerlijk vermaakt. Er wordt gespeeld, gepraat en gegeten. De ouders zorgen voor cake en ander lekkers.

5. Contacten met ouders

Op 't Leeuwtje vinden er geplande oudergesprekken plaats. Naaste het kennismakingsgesprek en de gesprekjes tijdens de breng-en haalmoment worden ouders ook uitgenodigd om over de ontwikkeling hun peuter te praten op de speelzaal.
't Leeuwtje kent de volgende oudergesprekken:

Het observatiegesprek

Alle kinderen worden twee keer per jaar geobserveerd met het observatiesysteem KIJK. Observeren betekent doelgericht kijken naar het kind. Dit gebeurt elk jaar in mei en november of wanneer we ons zorgen maken over de ontwikkeling van een kind. Aan de hand van een KIJKverslag worden alle ontwikkelingsgebieden besproken met ouders. De ouders kunnen ook zelf onderwerpen inbrengen die met de opvoeding te maken hebben.
Soms heeft een kind extra stimulans en begeleiding nodig, bijvoorbeeld wat betreft de taal of de omgang met de groepsgenoten. Samen met ouders zoeken we dan naar bruikbare oplossingen.

Het evaluatiegesprek

De Leeuwtjestijd sluiten we af met een evaluatiegesprek. We bespreken dan hoe het kind zich in de afgelopen periode heeft ontwikkeld en eventuele aandachtspunten voor de schoolperiode.
Bovendien is dit ook het moment om van ouders te horen hoe zij de speelzaal ervaren hebben, wat zij bijvoorbeeld gemist hebben of juist erg op prijs hebben gesteld.
Tijdens het evaluatiegesprek wordt ook de overdracht naar de basisschool besproken.
De hierboven omschreven gesprekken worden in het algemeen door ouders als zinnig en prettig ervaren. Doordat oudergesprekken bij ons heel "gewoon" zijn merken we dat ouders snel en vrij gemakkelijk over de opvoeding praten en is de drempel laag om de behoefte aan extra gesprekken kenbaar te maken.
Extra gesprekken kunnen uiteraard ook op initiatief van de pedagogisch medewerker plaats vinden.

6. Zorg om kinderen: de rol van de zorgconsulent

Binnen het peutercentrum worden kinderen met een ontwikkelingsprobleem vroegtijdig gesignaleerd. Aan het peutercentrum is een zorgconsulent verbonden die samen met de pedagogisch medewerker de ontwikkeling van alle kinderen op de groep volgt. Zij is daarom regelmatig op de groep aanwezig. Zij geeft antwoord op de vragen van de pedagogisch medewerker en geeft adviezen.
De zorgconsulent bespreekt met de pedagogisch medewerker wat het kind nodig heeft om zich zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen. Zo nodig kijkt de zorgconsulent gericht naar het kind op de groep. Wij bespreken onze ervaringen en observaties met de ouders en spreken gezamenlijk het ondersteunende aanbod door. We houden de ouders regelmatig op de hoogte hierover en passen het aanbod zo nodig aan.
Wat de zorgconsulent heeft gezien, bespreken wij in een oudergesprek. Mocht het kind meer nodig hebben dan wat wij zelf op de groep kunnen bieden, dan bespreken wij dat ook met de ouders.
Zo nodig verwijst de zorgconsulent door naar externe deskundigen, zoals de logopedist of de fysiotherapeut. Soms adviseren wij verder onderzoek. Vaak heeft de zorgconsulent een

coördinerende rol in het onderzoeken waar het beste een passend aanbod gerealiseerd kan worden. Zij doet dit in goed overleg met de ouders.
De zorgconsulent heeft contacten met instanties zoals de Consultatiebureaus van de afdeling Jeugdgezondheid Gemeente Utrecht en het Buurtteam in de wijk, maar ook met het Audiologisch Centrum en Auris. We werken met de 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'.

7. Overdracht naar basisschool

Peutercentrum 't Leeuwtje werkt samen met verschillende basisscholen in maar ook buiten de wijk. Met alle ouders hebben pedagogisch medewerkers een laatste gesprek over de ontwikkeling van hun peuter voordat deze naar de basisschool gaat. In dit gesprek leggen we uit dat we, zoals gebruikelijk, overdracht doen naar de basisschool en hoe we dat doen. Indien ouders hiertegen bezwaar hebben melden we de school dat we geen overdracht mogen doen.
We dragen alle peuters over aan de basisscholen met behulp van het kindvolgsysteem KIJK!. Daar waar mogelijk organiseren we een overdrachtsgesprek samen met de ouders en leerkracht van groep 1. In geval van zorg of extra ondersteuning doet de zorgconsulent een overdracht aan de intern begeleider van de ontvangende basisschool, het liefst samen met de ouders. Wij zorgen hierbij voor de overdracht van relevante informatie over de ontwikkeling van het kind aan de basisschool, met als doel dat de school kan afstemmen op de behoeften van het kind.

8. Hoe worden medewerkers ondersteund bij hun werk

Medewerkers worden in hun werk ondersteund en aangestuurd door een pedagogisch coach, een zorgconsulent en de teamleider. Ze hebben regelmatig overleg waarin de inhoud van het werk, de onderlinge samenwerking en de kinderen besproken worden. Het pedagogisch beleidsplan en de vestigingsbijlage zijn het uitgangspunt bij het aanbieden van kwalitatief goed peuterspeelzaalwerk.
De medewerkers worden ondersteund en gecoacht bij hun werk en gestimuleerd in hun ontwikkeling als beroepskracht door deelname aan (na)scholingen en trainingen.

9. Huisregels of andere zaken

In het pedagogisch beleid hebben we al aangegeven waarom we het stellen en hanteren van regels belangrijk vinden. Het is voor sommige peuters nog moeilijk om zich te houden aan de regels. Toch is het opmerkelijk hoe snel de meeste kinderen er goed mee om weten te gaan. Regels hebben als functie het gedrag binnen de groep te regelen.
We willen de volgende indeling maken:

- regels met als doel de veiligheid te bevorderen
- regels met betrekking tot sociaal gedrag
- regels die zorgvuldig omgaan met materialen stimuleren
- regels in verband met orde, netheid en hygiëne

Regels met als doel de veiligheid te bevorderen:
Deze regels zijn gemaakt om te voorkomen dat de kinderen ongelukjes krijgen, ergens vanaf vallen, uitglijden en zich pijn doen.

- Binnen mogen de peuters niet op de tafels, vensterbanken en in de keuken staan en lopen.
- Buiten niet op de hekken klimmen, zelf het hek openen en rondom de schommels spelen.
- Op het klimhuis en de glijbaan mag niet op schoenen gespeeld worden. Kinderen mogen niet op hun buik naar beneden glijden en er mag geen speelgoed mee naar boven worden genomen. Met speelgoed en materiaal mag niet gegooid worden.
- Alle deuren zijn altijd gesloten tenzij een leidster bij de kinderen aanwezig is.

Regels met betrekking tot sociaal gedrag
Als peuters de speelzaal gaan bezoeken, dan zijn ze toe aan het samen spelen. Dat gaat echter niet vanzelf. Zeker als het peuters betreft die net ontdekt hebben dat ze een eigen wil hebben en dus iemand zijn. Sociaal gedrag moet ook geleerd worden en om dit te bevorderen hanteren we een aantal regels:

- We vragen de kinderen om te blijven zitten in de kring, dit met uitzondering van nieuwe kinderen, zij krijgen de tijd om te wennen.
- Beleefdheid aan leren in die zin, dat je een ander bedankt als je iets krijgt. Dat je het weer goed maakt als je ruzie hebt gehad of iemand pijn hebt gedaan door bijvoorbeeld “sorry” te zeggen of een handje te geven. En door te vragen om meer fruit of drinken en niet te ‘eisen’.
- Geen speelgoed afpakken en elkaar niet slaan, schoppen of bijten. Het is ook niet de bedoeling dat een kind voordringt, maar dat hij op zijn beurt wacht.

Regels die zorgvuldig omgaan met materialen stimuleren

- Peuters hebben vaak nog maar weinig besef van de waarde van materialen, ook dit zullen ze moeten leren. Kinderen moeten leren dat in dit opzicht bepaalde gedragingen niet kunnen. Daarnaast proberen we hen aan te leren zorgvuldig om te gaan met speelgoed en andere spullen.
- Speelgoed en ander materiaal kapot maken mag niet. Als er niet gespeeld wordt met meegenomen spullen dan moeten deze worden weggelegd zodat ze niet kwijt raken of kapot gaan.
- Niet gooien met of schoppen tegen meubels en ander materiaal zijn regels om materialen te beschermen.

Regels in verband met orde, netheid en hygiëne

Regels die de hygiëne bevorderen vinden we horen bij de zorg voor het eigen lichaam. Ook is een bepaalde mate van orde en netheid in de omgeving van het kind belangrijk om het overzichtelijk voor ze te maken.

- We vragen de kinderen eerst de mond leeg te eten voordat ze gaan praten.
- De kinderen wassen hun handen bij binnenkomst en nadat ze naar de wc zijn geweest en voordat ze helpen met fruit schillen.
- We leren kinderen in hun elleboog te hoesten en te niezen.
- We leren kinderen zelf hun neus af te vegen met een tissue en deze zelf in de vuilnisbak te gooien.
- De puzzels en spelletjes moeten op de tafels blijven omdat stukjes en deeltjes anders kwijt raken en incompleet worden.
- De jassen en tassen horen in de gang op de kapstok.
- De kinderen mogen niet zonder toezicht in de keuken en bergruimten komen.
- De klinken, toiletten en tafels worden dagelijks ontsmet met desinfecterende sprays en doekjes.
- Volwassen wassen bij binnenkomst en regelmatig tussendoor hun handen met water en zeep of hygienische gel.